

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

ביבמות כ

עניין: קדש עצמך במותר לך

רש"י פרשת קדושים ויקרא יט, ב

קדושים תהיו. הו פרשים מן העריות ב ומן העצירה שכל מקום שאמה מולא גדר ערוה אמה מולא קדושה. אשה זונה וחללה וגו' אני ה' מקדשכם*. ולא

רמב"ן פרשת קדושים ויקרא יט, ב

ולפי דעתי אין הפרישות הזו לפרוש מן העריות כדברי הרב, אבל הפרישות היא המוזכרת בכל מקום בתלמוד, שבעליה נקראים פרושים:

והענין כי התורה הזהירה בעריות וכמאכלים האסורים והתירה הביאה איש באשתו ואכילת הבשר והיין, א"כ ימצא בעל התאווה מקום להיות שטוף בזמם או נשוי הרבות, ולהיות בסובאי יין בזוללי בשר למו, וידבר כרצונו בכל הנבלות, שלא הוזכר איסור זה בתורה, והנה יהיה נבל ברשות התורה: לפיכך בא הכתוב, אחרי שפרט האיסורים שאסר אותם לגמרי, וצוה בדבר כללי שנהיה פרושים מן המותרות. ימעט במשגל, כענין שאמרו (ברכות כב.). שלא יהיו תלמידי חכמים מצויין אצל נשותיהן כתרנגולין, ולא ישמש אלא כפי הצריך בקיום המצוה ממנו. ויקדש עצמו מן היין במיעוטו, כמו שקרא הכתוב (כמדבר ו ה) הנזיר קדוש, ויזכור הרעות הנזכרות ממנו בתורה בנח ובלוט. וכן יפריש עצמו מן הטומאה, אע"פ שלא הוזהרנו ממנה בתורה, כענין שהזכירו (חגיגה יח:) בגדי עם הארץ מדרס לפרושים, וכמו שנקרא הנזיר קדוש (כמדבר ו ה) בשמרו מטומאת המת גם כן. וגם ישמור פיו ולשונו מהתגאל ברבוי האכילה הגסה ומן הדבור הנמאס, כענין שהזכיר הכתוב (ישעיה ט טו) וכל פה דובר נבלה, ויקדש עצמו בזה עד שיגיע לפרישות, כמה שאמרו על רבי חייא שלא שח שיחה בטלה מימיו:

מהר"ל באר הגולה באר הראשון

ובפרק ב' דיבמות (כ"א, א') אמר אב"י כל המקיים דברי חכמים נקרא קדוש א"ל רבא ומי שאינו מקיים דברי דרבנן קדוש הוא דלא מקרי הא רשע לא מקרי אלא אמר רבא קדש עצמך במותר לך. וביאור ענין זה, כי מצות דרבנן הם פרישה מן החטא שהוא עצמו פורש מן החטא לגמרי שהרי הש"י לא גזר עליו, וכאשר פירש בעצמו כמו שהם מצות דרבנן זה הוא קדושה אליו. כי כל קדוש נבדל מן הדבר שאינו קדוש, וזה שמקבל עליו מצות שאינם מן התורה נקרא קדוש. ומקשה רבא הרי לפי זה משמע מי שאינו מקיים מילי דרבנן לא נקרא קדוש אבל רשע לא מקרי, הרי מי שאינו מקיים מילי דרבנן יקרא רשע ג"כ, כי מצות דרבנן מחויבים על האדם שהרי אמרה תורה לא תסור וגו'. אף כי אמרנו לך למעלה כי מצות דרבנן מורים על עבודת הש"י מאהבה, היינו עצם קבלתם כאשר גזרו חכמים המצוה, אבל אחר שכבר גזרו מי שעובר על מצותן בודאי הוא רשע. ועוד כי לכלל ישראל אשר הם מקבלים עליהם גזירת חכמים בודאי קבלתם מאהבה, אבל אל היחיד שעובר מצות דרבנן נקרא זה רשע. ומה שאמר והייתם קדושים שיקדש עצמו במותר לו, וזה כמה דברים שלא גזרו חכמים והם פרישות של קדושה ועל זה אמרה התורה שיקדש האדם עצמו בפרישות ובקדושה יתירה, אבל העובר על דברי חכמים נקרא רשע וכאשר תבין אלו דברים תדע גודל מעלתן ושכרן.

רבי צדוק הכהן ישראל קדושים אות טו

[ב] ואף איסורין דרבנן לא שייך לקרות המקיים קדוש, כמו שאמר רבא ביבמות שם.¹² ומה דמסיק מכל מקום דאיסור קדושה, רוצה לומר איסורין דרבנן דקדש כו', הכונה דנהי דאחר שגזרו חכמים שוב הוא עלינו ככל איסורין דהעובר נקרא רשע, מכל מקום האיסור מצד עצמו, מצד תחלת תקנת חכמים שהיה עדיין היתר וחכמים באו לאסרו, שהם כיונו בזה לגדור ולקדש במותר כדי להוסיף קדושה בלבבות בני ישראל, יש לקראו איסור קדושה, שעל כן אסרוהו כדי להוסיף קדושה במותר.

שאסרתו תורה. אבל ישוב דברי רש"י נראה על דרך שאמרו לרבא ביבמות שם במסקנא כדרבנן, הכי נמי בשל תורה מצד תחלת האזהרה, שמצד המזהיר הש"י שהיה הדבר מותר והוא בא לאוסרה עלינו, הוא בא לקדשנו במותר לנו, וכונתו היתה שנהיה על ידי זה קדושים.

